

เมื่อเกือบถูกวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง

จิราพร ชลธิชาชลาลักษณ์* (พย.บ.)

ข้าพเจ้าเป็นพยาบาล ทุกวันนี้ยังจำเหตุการณ์ได้ดี เมื่อเกือบถูกวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง เดือน เมษายน 2541 ข้าพเจ้าคลำพบต่อมน้ำเหลืองข้างขวาโต ตั้งแต่ใต้คางถึงต้นคอ ยาวเป็นลูกโซ่ โตขนาด 1 เซนติเมตร ไม่ต้องกดเพียงหันหน้าซ้ายขวาก็รู้สึกเจ็บแล้ว ช่วงนั้นน้ำหนักลด 3 กิโลกรัม ภายใน 2 เดือน ซึ่งยังไม่ได้ไปพบแพทย์ เริ่มจากประมาณช่วงสงกรานต์ไปเที่ยวที่ทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เริ่มมีแผลในปากและมีไข้ เมื่อกลับกรุงเทพแผลนั้นเป็นมากขึ้น เป็นที่เหงือกล่างและแนวยาวตามกระดูกแก้มทั้งสองข้าง รวมทั้งบริเวณริมฝีปากบน เจ็บมากอ้าปากพูดหรือเคี้ยวอาหารไม่ได้เลย ต้องดื่มนม น้ำ เป็นอาทิติดๆและต้องหยุดงาน ไปพบแพทย์แผนก หู คอ จมูก วินิจฉัยว่าติดเชื้อไวรัสให้ clindamycin มารับประทาน หลังได้ยามีผื่นขึ้นตามลำตัวแขนขา คิดว่าแพ้ยา เดิมมีประวัติแพ้ยาหลายตัวอยู่แล้ว แพทย์จึงให้เลิกรับประทานทุกชนิด ช่วงนี้เองเริ่มคลำพบต่อมน้ำเหลืองโต 2 เม็ด ที่คอด้านขวา โตประมาณ 0.5 เซนติเมตร แต่กดไม่เจ็บ พอแผลหายก็ไปทำงานได้ตามปกติ

ต่อมาเดือนพฤษภาคมไปดำน้ำทะเลตื้นกับเพื่อน 3 วันก็ได้ข่าวจากทางบ้านว่าคุณพ่อป่วยเข้าโรงพยาบาล เมื่อกลับมากรุงเทพฯ ต้องทำเรื่องย้ายคุณพ่อจากโรงพยาบาลเอกชนแห่งนั้นมารักษาในโรงพยาบาลของรัฐ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นช่วงที่เหนื่อยมาก เพราะหลังจากเลิกงานก็มาดูแลคุณพ่อระหว่างนั้นก็คลำพบต่อมน้ำเหลืองที่เคยโต 2 เม็ด บัดนี้โตเป็นแนวลูกโซ่เลย แพทย์ที่รักษาคุณพ่อช่วยดูให้ เริ่มจากซักประวัติ ตรวจร่างกายพบว่า นอกจากต่อมน้ำเหลืองข้างขวาที่คอโต ยังคลำได้ที่คอด้านซ้ายอีก 1 เม็ด โตประมาณ 0.3 เซนติเมตร กดไม่เจ็บ ตรวจในช่องปาก คอ ฟัน ก็ปกติ ไม่มีไข้ แต่น้ำหนักลด 3 กิโลกรัมใน 2 เดือน แพทย์เริ่มคิดถึงเรื่องติดเชื้อไวรัสหรือวัณโรค จึงให้เจาะ CBC และเอ็กซเรย์ปอดเพิ่ม แค่นี้ข้าพเจ้าก็เตรียมใจว่า อาจเป็นวัณโรค

แต่ผลเอ็กซเรย์ปอดปกติ ผล CBC กลับผิดปกติมากคือทั้งเม็ดเลือดขาว และเกร็ดเลือดต่ำ (Hb 12.8 g/dl Hct 38.1 % WBC 2560/ul platelet 71000/ul Neu 27 Lym 62) แพทย์ที่ดูแลคนแรกได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางโลหิตวิทยา

* พยาบาลวิชาชีพ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

เมื่อเกือบถูกวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง

และเมื่อแพทย์บอกข้าพเจ้าว่า หมอคิดว่า คุณ เป็น lymphoma ซึ่งแปลง่าย ๆ ว่ามะเร็งต่อมน้ำ เหลืองนั่นเอง

ข้าพเจ้าเป็นพยาบาลทำงานอยู่กับผู้ป่วย ทางอายุรกรรม แม้เป็นเวลาแค่ 2 ปี ก็นึกภาพถึง ผู้ป่วยมะเร็งต่อมน้ำเหลืองที่น่ากลัว บางคนมาด้วย ต่อมน้ำเหลืองโตมากต้องทำผ่าตัดช่องท้อง พบ ต่อมน้ำเหลืองโต หลังผ่าตัดแผลหายช้า บางคน ผอมมากไม่มีเรียวแรง คลื่นไส้ อาเจียน ศีรษะล้าน เพราะได้ยาเคมีบำบัด ยอมรับว่าคำว่ามะเร็งเมื่อได้ ยินครั้งแรกตกใจมากคิดในใจว่า ดูแลผู้ป่วยมาก ี่ มาก วันนี้เราเป็นผู้ป่วยซะเองแล้ว อายุเราก็ก็น้อย ทำไม่ถึงเป็นได้ รู้สึกสับสนไม่รู้อะไรจะเริ่มต้นทำ ะไรดี ความหวังในชีวิตดับวูบลง เพราะรู้ว่าโรคมะเร็ง การพยากรณ์โรคมืดมนไม่มีที่ไปไม่ดี หลาย ภาพความทรงจำผุดขึ้นมา ตั้งแต่สมัยเด็กจนเข้า มหาวิทยาลัย สนุกสนานกับเพื่อน ทำงานพยาบาล กับผู้ป่วยกับพี่น้องพยาบาล ความรัก ความสุขใน ครอบครัวของเรา มันจะต้องสิ้นสุดเพียงเท่านั้นหรือ ่ต่อไปทุกอย่างคงจะไม่เหมือนเดิม ยังมีอีกหลาย อย่างในชีวิตที่เรายังไม่ได้ทำ อยากเรียนต่อเป็น อาจารย์พยาบาล และแต่งงานมีครอบครัวที่มี ความสุข ถึงจะไม่รื่องให้ แต่คิดอะไรอยู่ภายใน มาก อยากพูดคุยกับใครซักคนที่เข้าใจเรา คิดถึง แม่เป็นคนแรก จึงโทรไปหาบอกแต่ว่าไม่สบาย แพทย์ตรวจแล้วบอกว่าร่างกายอ่อนเพลียมาก แต่ ก็ยังไม่กล้าบอกความจริง กลัวแม่ตกใจจะช็อคไป จึงไปปรึกษากับอาจารย์และพี่ๆ พยาบาลที่ทำงาน ด้วย ได้กำลังใจมากเหลือเกิน มากจนกล้าบอก

ความจริงกับครอบครัวให้ร่วมรับรู้ ซึ่งสิ่งนี้เป็นพื้น ฐานของกำลังใจที่ดีมาก เหมือนยาบำรุงหัวใจ ฆนานเอก

ตอนนั้นจำได้ว่าเศร้าอยู่หลายวันแต่ไม่ กล้าแสดงออก หลังจากรวบรวม กำลังใจตั้งสติได้ ว่า ชีวิตเรายังมีคุณค่า มีครอบครัวที่เราต้องดูแล เริ่มมองหาสิ่งที่ดี เช่นถ้ารักษาตั้งแต่ระยะเริ่มแรก ย่อมดีกว่าปล่อยให้มีอาการมากแล้วมารักษา อย่างมากก็ได้ยาเคมีบำบัด ผอมลงก็ตีเพราะอ้วน อยู่นแล้ว หลังจากปรึกษากับแพทย์แล้วก็ตัดสินใจ ตรวจให้แน่นอนอีกครั้ง โดยตัดต่อมน้ำเหลืองที่โต ไปวิเคราะห์ ซึ่งก็ได้ไปติดต่อกับแผนกศัลยกรรม เรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ยังต้องแยกระยะของโรค ด้วยการเจาะไขกระดูกร่วมด้วย ฟังแล้วก็นึกถึงผู้ ป่วยที่เคยดูแลพร้อมกับจินตนาการต่างๆ เป็น ันๆ ในการเจาะไขกระดูก ต้องนอนคว่ำ ทำความ สะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อบริเวณไขกระดูกข้างที่จะ เจาะ ใช้เข็มเหล็กรูประมาณ 2 มิลลิเมตร เจาะลึก พอประมาณ ดูดไขกระดูก ป้ายสไลด์ส่งตรวจ ใช้ เวลาไม่นานก็เสร็จ และคุณหมอยังบอกอีกว่า ทำ เสร็จแล้วนอนพักสักครู่ ก็ลุกไปทำงานต่อได้เลย ฟังดูสบายและดูง่ายเหลือเกิน แต่ในความเป็นจริง ผู้ป่วยรู้สึกเจ็บ กลัว หนักๆ และอะไรอีกสารพัด ด้งนั้นเป็นพยาบาลเห็นผู้ป่วยอื่นถูกเจาะก็เข้าใจ และเห็นใจว่า มีความปวดทรมานไม่น้อย ตั้งแต่ฉีดยาชา จนกระทั่งดูดไขกระดูก

แม้จะหวาดกลัวกับการเจาะไขกระดูก และการที่ต้องถูกวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งต่อมน้ำ เหลือง แต่ก็ตัดสินใจยอมทำการตรวจต่างๆ คุณ

หมอมคนเดิมเป็นผู้เจาะไขกระดูกให้ โดยมีหัวหน้าหอผู้ป่วยและเจ้าหน้าที่พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล ช่วยจัดเตรียมและหาอุปกรณ์ให้ ข้าพเจ้าก็เตรียมตัวเรียบร้อย นอนคว่ำรออยู่ เพราะรู้ว่าจะได้มอร์ฟีนระงับปวดไว้ล่วงหน้าก่อน ทำให้ข้าพเจ้าคิดว่าคงไม่ปวดเท่าใดนัก ไม่ต้องฉีดยาก็ได้ พอหมอเอายาฆ่าเชื้อทาเท่านั้น ที่ว่าเคยกลัวก็หนักใจขึ้นมา กลัวสารพัด โชคดีมีอาจารย์พยาบาลที่ข้าพเจ้ารัก ยืนกุมมืออยู่หัวเตียง คอยให้กำลังใจ และรวมถึงบรรดาพี่ๆ พยาบาลที่อยู่ในห้องนั้นด้วย ข้าพเจ้ารู้สึกเจ็บจี๊ดๆ ยังไม่ได้เจาะจริงหรอก หมอกำลังฉีดยาชาให้

สักครู่ ข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงกึก กัก ทำให้รู้สึกว่กำลังเจาะไขกระดูกแล้ว มันไม่่ง่ายอย่างที่คิด แม้ไม่เจ็บปวด เพราะยาชาออกฤทธิ์แล้ว แต่รู้สึกเหมือนกับว่ามีน้ำหนักมหาศาลรวมกันที่ปลายเข็มกดลงไปบนไขกระดูก กดแล้วกดอีก จนรู้สึกว่ตัวเองแบนจนติดที่นอน ก็ยังถูกกดให้จมลงไปอีก จมลงไป จมลงไป ตอนที่เคยบอกตัวเองว่เป็นคนเข้มแข็ง น้ำตาก็ไหลพรากออกมาแบบหยุดไม่ได้เลย จนอาจารย์ซึ่งกุมมืออยู่ต้องซับน้ำตาให้ และพูดให้กำลังใจข้าพเจ้ารู้สึกอบอุ่นเหมือนมีแม่มาอยู่ข้างๆ เราไม่กลัวอีกแล้ว แต่น้ำตายังไหลไม่หยุดเลย

ความรู้สึกตอนนั้นเป็นช่วงเวลาที่นานเหลือเกิน ข้าพเจ้าก็ยังสะอื้นเบาๆ จนเสร็จใช้เวลาไม่ถึงหนึ่งชั่วโมง ด้วยฝีมือหมอที่ตีเจาะเพียงครั้งเดียวก็ได้อันไขกระดูกเลย ผู้ป่วยที่ถูกเจาะ 2 ครั้ง หรือ 3 ครั้ง คงปวดกว่าเรามาก

หลังจากเจาะไขกระดูกเสร็จด้วยความปลอดภัย ไม่มีภาวะแทรกซ้อนจากการทำแต่ฤทธิ์ของมอร์ฟีนซึ่งเคยรู้ว่ามอร์ฟีนใช้เป็นยาระงับปวดที่ดีที่สุด แต่ทำให้รู้สึกมึนศีรษะมาก พยายามจะลุกนั่งก็เห็นห้องทั้งห้องหมุนคว้างไปหมด ลืมตามองหน้าคนที่พูดกับเรา ก็เห็นภาพพรั่เลือน ต้องนอนหลับตา ฟังแต่เสียงแล้วสัมผัสมืออย่างเดียว คิดต่อไปว่ ถึงแม้แต่ละคนจะตอบสนองต่อฤทธิ์ของมอร์ฟีนต่างกัน แต่ที่สำคัญหลังได้ยา อาจทำให้บางคนมีอาการวิงเวียนศีรษะ คำปลอบของแพทย์ที่เคยบอกว่ เจาะเสร็จก็ลุกไปทำงานได้ ไม่เป็นจริงดังว่ และถ้าข้าพเจ้าลุกยืนอาจเกิดอุบัติเหตุได้ และต่อมาข้าพเจ้าก็หลับเพราะฤทธิ์ของมอร์ฟีนนั่นเอง บอกแม่ว่จะนอน 20 นาที แล้วจะลุกตื่นอีกทีก็เย็นมากแล้ว นอนไปเกือบ 4 ชั่วโมง และได้ทราบว่าอาจารย์พยาบาลได้โทรไปลางานให้แล้ว และยั่ต้องทานยาแก้ปวดต่ออีกทุก 4 ชั่วโมง

การเจาะไขกระดูกนั้นไม่ใช่เรื่องง่ายอย่างที่คิด ข้าพเจ้าโชคดีที่มีกำลังใจจากครอบครัว จากอาจารย์และพี่น้องร่วมวิชาชีพทำงานในวิชาชีพพยาบาล ตรวจรักษาในโรงพยาบาลที่ทำงานอยู่ ประกอบกับการเตรียมตัวเตรียมใจมาพอสมควร จึงทำให้ข้าพเจ้าผ่านพ้นช่วงเวลาสำคัญนั้นมาได้ และพร้อมที่จะเผชิญปัญหาที่จะพบในวันพรุ่งนี้

จากประสบการณ์ที่ข้าพเจ้าได้รับ ตั้งแต่เริ่มมีไข้ ต่อมน้ำเหลืองโต ผลการนับเม็ดเลือดผิดปกติ ซึ่งคิดถึงการเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลืองและการทำหัตถการ เพื่อตรวจพิสูจน์ให้แน่นอน และให้การรักษาเฉพาะช่วงเวลา 48 วัน เวลาอันยาว

เมื่อเกือบถูกวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งต่อมน้ำเหลือง

นานเต็มไปด้วยความกังวล ความกลัว ความปวดพร้อมกับจินตนาการไปในอนาคตที่จะเกิดขึ้น ในฐานะพยาบาลซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาล กระบวนการตรวจต่างๆ ได้ผ่านไปตามขั้นตอนโดยสะดวก มีเพื่อนร่วมงานและอาจารย์คอยช่วยเหลือให้กำลังใจเป็นอย่างดี แพทย์ผู้ดูแลและแพทย์ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา ได้รับการบรรเทาความปวดจากการทำหัตถการอย่างดีเยี่ยม และต่อเนื่อง จึงสามารถปรับตัวผ่านพ้นภาวะเครียดนั้นมาได้ดี ถ้า

เป็นประชาชนทั่วไป การเจ็บป่วยและการใช้ระบบบริการสุขภาพที่มีขั้นตอนยุ่งยาก ซับซ้อน ย่อมทำให้ประสบกับความหวาดกลัว วิตกกังวลและความเครียดได้มากกว่านี้ การที่ผู้ป่วยได้รับข้อมูล คำปรึกษา ความช่วยเหลือที่ดีจากทีมสุขภาพ และระบบบริการสุขภาพจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ป่วยสามารถพ้นภาวะเครียดนั้นไปได้ด้วยดี ทำให้ผู้ป่วยมีสุขภาพจิตที่ดี พร้อมทั้งได้รับการตรวจและรักษาต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น